לֹא קָנָה, וכל הנושים האחרים יכולים להוציא ממנו, ואף אתה לא קנית את הספינה עבור יימר בר חשו. תַּפְסוֹהָ אִינְהוּ – רב פפא ורב הונא תפסו את הספינה בחובם, שאף להם היה חייב אותו המת. רַב פָּפָּא מִימְלַח מְלוּחֵי – הנהיג את הספינה במשוטים שלה. ואילו רַב הוּנָא בְּרֵיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ מְמַתֵּח לָהּ בְּאַשְׁלָא – משך אותה בחבל. מַר אָמַר, אֲנָא קָנִינָא לָהּ לְכוּלָּהּ – אני קניתי את כל הספינה. וּמַר אָמַר, אֲנָא קָנִינָא לָהּ לְכוּלָּהּ היינו שכל אחד מהם טען שהנהגתו בספינה עדיפה מהנהגת חברו.

פָּגַע בָּהּ – פגש אותם רַב פִּנְחָס בַּר אַמִּי, וְאָמַר לְהוּ, הרי רַב וּשְׁמוּאֵל דְּאָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ – שאמרו שניהם, וְהוּא – דינו של רבי טרפון שאפשר לתפוס מטלטלים של יתומים, נאמר דווקא באופן שֶׁצְּבוּרִין וּמוּנָּחִין בִּרְשׁוּת הָרַבִּים – שהוא מקום שאינו מועיל לקנין משיכה, וכיון שלא היתה הספינה ברשות הרבים [אלא בשפת הנהר שדינה כסימטא] אין מועילה תפיסתכם. (אמר להו) [אָמְרוּ לֵיהּ] רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע, אֲנָן נַמִּי מַחֲרִיפְוִתָא דְּנַחֲרָא תְּפֵיסְנָא – אף אנו תפסנו את הספינה באמצע הנהר במקום שכל הספינות עוברות שם, ודינו כרשות הרבים שמועילה בו תפיסה.

אָתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרָבָא – באו לפני רבא שיורה להם את הדין, אָמַר לְהוּ רבא, קָאכֵּי חִיוָרֵי – אתם אווזים לבנים, מָשַׁלְחֵי גְּלִימֵי דְּאִינָשֵׁי – המפשיטים בגדי אנשים, הָכִי [–כך] אָמַר רַב נַחְמָן, וְהוּא – תפיסת מטלטלים של יתומים, מועילה דווקא באופן שֶׁתְּפָסָהּ מַחֲיֵים של אביהם, אך משמת ההלכה כרבי עקיבא שאין מועילה תפיסה.

* * *

מעשה נוסף בתפיסה מבעל חוב: אֲבִימִי בְּרֵיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ, הֲווּ מַסְּקֵי בֵּיהּ זוּזֵי בֵּי חוֹזָאֵי – היו נושים בו מעות אנשים מחוזאי, שַׁדַּרִינְהוּ – שלח להם אבימי את מעות הפרעון בְּיַד חֲמָא וּפְרִע בְּרֵיהּ דְּרַבָּה בַּר אַבָּהוּ, אָזַל פָּרֵעִינְהוּ – הלך חמא ופרע את חובו של אבימי, וְאָמַר לְהוּ לאנשי חוזאי, הָבוּ לִי שְׁטָרָא – החזירו לי את שטר החוב שכתוב בו שאבימי חייב לכם מעות. אָמְרוּ לֵיהּ, סִימָרֵאי נִינְהוּ – מעות אלו מצד אחר הם, דהיינו שהיה חייב לנו אבימי חוב אחר שאין לנו עליו שטר, ועבור אותו חוב קבלנו את הפרעון ונמצא שהחוב שבשטר עדיין לא נפרע.

אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַבָּהוּ – הגיע אבימי לפני רבי אבהו אביו לשואלו מה דינו. אָמַר לֵיהּ רבי אבהו לאבימי, אִית לָךְ סָהֲדֵי דְּפָרַעְתִּינְהוּ – האם יש לך עדים שפרעת להם את חובך. אָמַר לֵיהּ אבימי, לָא – אין לי עדים על כך. אָמַר לֵיהּ רבי אבהו, אם כן מִינּוֹ דְּיכוֹלִין לוֹמַר לֹא הָיוּ דְּבָרִים מֵעוֹלָם – מתוך שיכולים אנשי חוזאי לטעון שמעולם לא פרעת להם את החוב, יְכוֹלִין נַמִּי לְמֵימַר סִימָרֵאי נִינְהוּ – נאמנים הם אף לטעון שמה שפרעת להם אינו אלא בשביל חוב אחר, ועדיין אתה חייב להם חוב זה שבשטר.

מבררת הגמרא: לְעָנְיַן שַׁלּוּמֵי שָׁלְיֵהּ מַאי – מה הדין לענין זה שיתחייב השליח לשלם ללווה, שהרי כיון שלטענת המשלח לא היה חוב נוסף, השליח גרם לו הפסד בכך ששילם את החוב ללא שהוציא מהם את השטר. משיבה הגמרא: אָמַר רַב אַשִׁי, חֲזִינָן – יש לראות באיזה לשון אמר המשלח לשליח, אִי אָמַר לֵיהּ המשלח שְׁקוֹל שְׁטָרָא וְהַב זוּזֵי – קח את השטר ותן המעות, השליח מְשַׁלֵּם, כיון ששינה מהוראת המשלח שציוהו שלא יתן המעות רק אחרי שיקח את השטר, אבל אם אמר לו המשלח הַב זוּזֵי וּשְׁקוֹל שְׁטָרָא – תן את המעות וקח את השטר, לֹא מְשַׁלֵּם – אין השליח חייב לשלם, שכן לא שינה משליחותו.

הגמרא דוחה את דברי רב אשי: וְלֹא הִיא – אין לחלק בכך, אלא בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ מְשַׁלֵּם השליח, משום דְּאָמַר לֵיהּ המשלח, לְתַקְּנֵי שַׁדַּרְתִּיךְ וְלֹא לְעַוּוֹתֵי – לתקנתי ולטובתי שלחתי אותך, ולא לעוות ולהזיק לי.

מעשה נוסף בתפיסה מבעל חוב: הַהִיא אִיתְּתָא דַּהֲווּ מְיַפְקֵדִי גַּבָּהּ מָלְוֶנָא דִּשְׁטָרֵי – היתה אשה שהיה מופקד אצלה תיק מלא בשטרות, ומת המפקיד, אָתוּ יוֹרְשִׁים קָא תָּבְעֵי לֵיהּ מִינָּהּ – באו היורשים ותבעו ממנה שתחזיר את שטרות החוב, אָמְרָה לְהוּ האשה, כבר מֵחַיִּים של אביכם תְּפִיסְנָא לְהוּ – תפסתי בהם עבור חוב שהיה חייב לי, ולא אחזיר את השטרות עד שתפרעו את חובי. אֲתַאי לְקַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן – באה האשה לדין לפני רב נחמן, אָמַר לָהּ רב נחמן, אִית לִיךְ סָהֲדֵי דְּתַבְעוּהָ מֵחַיִּים וְלֹא יְהָבִית נַיְהֲלֵיהּ – האם יש לך עדים שתבעו ממך בחיי המפקיד את השטרות וסרבת לתתם בטענה שאת תופסת אותם בחובך, אָמְרָה לֵיהּ האשה, לָא – אין לי עדים על כך. אמר לה רב נחמן, אִם כֵּן, חֲוִי [–הרי זה נחשב] תְּפֵיסָה דִּלְאַחַר מִיתָה, וּתְפֵיסָה דִּלְאַחַר מִיתָה לֹא כְלוּם הִיא. כיון שכל זמן שהיה האב חי והיו השטרות פקדון בידך, הרי הם נחשבים כמונחים ברשות המפקיד, ורק באופן שתפס לשם חובו כגון שראה המלוה שהלוה עומד למות תפס מטלטלים שאינם מופקדים אצלו נחשב הדבר לתפיסה מחיים המועילה.

* * *

מעשה נוסף באשה שבאה לדין תורה: הַהִיא אִיתְּתָא דְּאִיחַיְּיבָא שְׁבוּעָה בֵּי דִּינָא דְּרָבָא – אשה אחת התחייבה שבועה בבית דינו של רבא, שאדם תבע אותה ממון והיא כפרה. אָמְרָה לֵיהּ בַּת רַב חִסְדָּא שהיתה אשתו של רבא, יָדַעְנָא בָּהּ דַּחֲשׁוּדָה אַשְׁבּוּעָה – יודעת אני באשה זו שחשודה היא להשבע שבועה לבטלה. אַפְּכָהּ רָבָא לְשְׁבוּעָה אַשְׁבְּנְגְדֵּהּ – הפך רבא את חיוב השבועה על בעל דינה שישבע הוא שחייבת לו ויטול.

זִימְנִין חֲוִי יָתְבִי קַמֵּיהּ – פעם אחרת ישבו לפני רבא רַב פָּפָּא וְרַב אַדָּא בַּר מַתְנָא, אַיְיתִי הַהוּא שְׁטָרָא גַּבֵּיהּ – והביאו לפניהם שטר חוב, אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לרבא, יָדַעְנָא בֵּיהּ דְּשָׁטָרָא פָּרֵיעָא הוּא – יודע אני בשטר זה שהוא פרוע ואין לגבות על פיו. אָמַר לֵיהּ – שאל רבא את רב פפא, אֵיכָא אִינִישׁ אַחֲרִינָא בַּהֲדֵיהּ דֵּימַר – האם יש אדם נוסף שיוכל להעיד על כך ביחד עם מר, אָמַר לֵיהּ רב פפא, לָא, אָמַר לֵיהּ רבא, אם כן אַף עַל גַּב דְּאֵיכָא מַר – אף שאתה מעיד על כך, אינך אלא עד אחד, וְעֵד אֶחָד לָאו כְּלוּם הוּא לקבוע את הדין על פיו.

אָמַר לֵיהּ רַב אַדָּא בַּר מַתְנָא לרבא, וְלֹא יָהֵא רַב פָּפָּא נאמן עליך כְּבַת רַב חִסְדָּא שקבלת את דבריה והפכת את השבועה על הבעל דין שכנגדה, וכי אין לך להאמין כמו כן לרב פפא ששטר זה פרוע. אמר לו רבא, בַּת רַב חִסְדָּא קִים לִי בְּגַוָּוהּ – ברור לי ללא שום ספק שאינה משקרת, מַר לֹא קִים לִי בְּגַוָּוהּ – אך לגבי מר אין הדבר ברור לי.

אָמַר רַב פָּפָּא, הַשְׁתָּא דְּאָמַר מַר קִים לִי בְּגַוָּוהּ מִילְּתָא הִיא – עכשיו שהרב אמר שאמירת 'קים לי בגוויה' הוא דבר שיש צורך להתחשב בו, אילו אשמע עדות מאדם כְּגוֹן אֲנָא מָרֵי בְּרֵי – כמו אבא מרי בני דְּקִים לִי בְּגַוָּוהּ – שברור לי שאינו משקר, קָרַעְנָא שְׁטָרָא אַפּוּמֵּיהּ – אקרע שטר חוב על פיו אם יאמר על שטר שהוא פרוע, ולא אגבה על ידו. תמהה הגמרא: קָרַעְנָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ – וכי על ידי נאמנות של עד אחד ניתן להוציא שטר חוב החתום בידי עדים מידי המחזיק בו, והלא בכדי להוציא ממון צריך שני עדים. משיבה הגמרא: אֶלָּא כוונת רב פפא היתה לומר מָרַעְנָא שְׁטָרָא אַפּוּמֵּיהּ – אני יוציא על פיו את השטר מחזקת כשרותו, שלא אגבה את החוב על ידו, אך גם לא אקרע אותו.

* * *

מעשה נוסף בענין אשה שבאה לדין: הַהִיא אִיתְּתָא דְּאִיחַיְּיבָא שְׁבוּעָה בֵּי דִּינָא דְּרַב בֵּיבַי בַּר אַבָּיֵי – אשה אחת נתחייבה שבועה בבית דינו של רב ביבי בנו של אביי. אָמַר לְהוּ הַהוּא בַּעַל דִּין – אמר בעל דינה של האשה לדיינים, תֵּיתֵי וְתִישְׁתַּבַּע בְּמָתָא – תבוא האשה ותשבע בעיר שלו, שעל ידי זה אֶפְשָׁר דְּמִיכַּפְּיָא וּמוֹדְיָא – יתכן שיש שם מי שמכיר את האמת ותתבייש לשקר ותודה שחייבת לי מעות. אָמְרָה לְהוּ האשה לדיינים, כְּתְבוּ לִי זַכָּוותָא –

המשך בעמוד קצז

כתבו לי שטר שבאתי לדין ונפטרתי ממנו בשבועה, דְּכִי מְשַׁתַּבַּעְנָא
יָהֲבִי לִי – בכדי שלאחר שאשבע בעירו יתנו לי שטר זה. אֲמַר לְהוּ
רַב בֵּירֵבִי בַּר אַבָּיֵי, כְּתִבוּ לָהּ שטר כרצונה.
הגמרא מביאה קושיא על הוראתו של רב ביבי: אֲמַר רַב פָּפָּי,
מְשׁוּם דְּאָתֵיתוּ מִמּוֹלָאֵי – משום שאתם באים ממשפחה של כרותי
ימים אָמְרִיתוּ מִילֵּי מוּלְיָתָא – אתם אומרים דברים כרותים, הָא
[–הרי] אָמַר רָבָא, הָאי אִשָּׁרְתָא דְּדַיְּינֵי – שטר קיום שכותבים בית
דין על שטר חוב, שחתימות העדים שבשטר מקויימות ואינם
מזויפות, דְּמִיכַּתְבָא מִכַּתְּמֵי דְּנָחֲווּ סָהֲדֵי אַחֲתִימוֹת יְדֵיהוּ – שכתבוהו
קודם שיעידו העדים על חתימתם, אשרתא זו פְּסוּלָה. אֶלָּא מִיחֲזֵי
כְּשִׁיקְרָא – הרי שחוששים אנו שנראה הדבר כשקר אם כותבים
'אשרתא' לפני שהעידו עדים על כך, וְהָכָא נַמִּי – ואף כאן, בשטר
זכות זה שכותבים לאשה שכבר נפטרה בשבועה ועדיין לא
נשבעה, מִיחֲזֵי כְּשִׁיקְרָא – נראה הדבר כשקר ואין לכותבו.

דוחה הגמרא: וְלֵיתָא – טענת רב פפי אינה נכונה, וראיה לכך מְדְּרַב
נַחְמָן, דְּאָמַר רַב נַחְמָן, אוֹמֵר הָיָה רַבִּי מֵאִיר אֲפִילּוּ אם הבעל מְצָאוֹ
לגט בְּאַשָּׁפָּה והיה שמו ושם אשתו כשמות הכתובים בגט, וְחָתְמוּ
– והחתים עדים וּנְתָנוֹ לָהּ, הגט כָּשֵׁר, ואין חוששים לכך שהדבר
נראה כשקר. וַאֲפִילּוּ רַבָּנָן שחולקים על רבי מאיר ופוסלים גט זה,
לֹא פְּלִיגִי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר – אינם חולקים עליו אֶלָּא בְּגִיטֵּי נָשִׁים,
ומשום דִּכְעִינַן כְּתִיבָה לְשֵׁמָּהּ – שצריך שיכתוב את הגט לשם
האשה המתגרשת, אֲבָל בִּשְׁאָר שְׁטָרוֹת, מוֹדוּ לֵיהּ – מודים רבנן
לרבי מאיר ששטר שנמצא באשפה כשר, ואין פוסלים את השטר
משום שנראה כשקר. וראיה לכך ממה דְּאָמַר רַב אַפִּי אָמַר רַבִּי
יוֹחָנָן, שְׁטַר חוב שכתוב בו שֶׁלָּוָה בּוֹ, וּפָרַע – ואחר כך פרע את
החוב, אֵינוֹ חוֹזֵר וְלָוֶה בּוֹ פעם שניה, ואפילו באותו יום הכתוב
בשטר, משום שֶׁכָּבָר נִמְחַל שִׁעְבּוּדוֹ. ויש לדייק מַעֲמָא – דוקא
משום דְּנִמְחַל שִׁעְבּוּדוֹ, לכך אין לחזור וללות בשטר זה, אֲבָל
לְמִיחֲזֵי

כְּשֶׁיִּקָּרֵא – לגבי החשש שהדבר נראה כשקר כיון שלא נכתב כלל על הלואה זו, **לֹא חָיְשִׁינַן** – אין חוששים, ולכך אמר שהטעם הוא מכיון שנתבטל כח שיעבוד השטר.

* * *

הגמרא מביאה כמה מעשים בענין הוצאת ממון על פי אומדנא: **הַהוּא גַּבְרָא, דְּאַפְקִיד שַׁב מַרְגָּנִיתָא דְּצִיְירֵי בְּסַדְרְיָא** – מעשה באדם שהפקיד שבע מרגליות שהיו צרורות בסדין, **בֵּי** [–אצל] **רַבִּי מֵאִשָּׁא** בַּר בְּרֵיהּ [–בן בנו] **דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. שָׁכִיב רַבִּי מֵאִשָּׁא וְלָא פָּקִיד** – מת רבי מיאשא פתאום, ולא הספיק לצוות לבני ביתו על הנכסים שברשותו. **אָתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַמִּי** – בא המפקיד לפני רבי אמי לתבוע את המרגליות מן היתומים, ואילו היורשים טענו שמא היו של אבינו, **אָמַר לְהוּ** רבי אמי ליתומים, ישנן שתי סברות לטובת התובע, **חֲדָא** – אחת, **דְּיַדְעָנָא בֵּיהּ** – שיודע אני **בְּרַבִּי מֵאִשָּׁא בַּר בְּרֵיהּ דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דְּלָא אָמִיד** – שלא היה אדם עשיר, ומן הסתם לא קנה מרגליות אלו. **וְעוֹד** – סיבה נוספת, **הָא קָא יָהִיב סִימָנָא** – הרי המפקיד נתן סימן כמה מרגליות היו ובאיזה אופן היו צרורות. מוסיפה הגמרא: **וְלָא אָמְרָן** שנאמן התובע להוציא את המרגליות על ידי סימנים, **אֶלָּא דְּלָא רָגִיל דְּעָיֵיל וְנָפֵיק לְהָתָם** – כשהתובע אינו רגיל להכנס ולצאת בבית זה, **אֲבָל רָגִיל דְּעָיֵיל וְנָפֵיק לְהָתָם** – אבל אם רגיל הוא להכנס ולצאת בבית זה, אין הסימנים ראיה, **אִימָא אִינִישׁ אַחֲרִינָא אַפְקִיד וְאִיהוּ מֵיחֲזָא חֲזָא** – שיתכן לומר שאדם אחר הפקיד אותן, והתובע היה נוכח בזמן ההפקדה, ועל פי זה הוא אומר את הסימנים.

מעשה דומה: **הַהוּא גַּבְרָא, דַּאֲפְקִיד כָּסְפָּא דְּכַסְפָּא בֵּי חָמָא** – מעשה באדם שהפקיד כוס של כסף אצל חסא. **שָׁכִיב חָמָא וְלָא פָּקִיד** – מת חסא פתאום ולא ציוה לבני ביתו על הנכסים שהיו ברשותו. **אָתוּ לְקַמֵּיהּ דְּרַב נַחְמָן** – באו המפקיד והיתומים לדון לפני רב נחמן, שהמפקיד טען שהכוס שייכת לו, ואף נתן סימן בכוס, ואילו היורשים טענו שמא הכוס שייכת לאביהם, **אָמַר לְהוּ** רב נחמן ליתומים, **יָדַעְנָא בֵּיהּ בְּחָמָא דְּלָא אָמִיד** – מכיר אני את חסא שלא היה עשיר בכדי שיהיה לו כוס של כסף, **וְעוֹד הָא קָא יָהִיב סִימָנָא** – התובע נתן סימן בכוס, שמוכיח שהכוס שייכת לו, ולכן עליכם להשיבו לתובע. **וְלָא אָמְרָן** שנאמן המפקיד להוציא את הכוס על ידי סימנים, **אֶלָּא דְּלָא רָגִיל דְּעָיֵיל וְנָפֵיק לְהָתָם** – שאין התובע רגיל להכנס ולצאת בביתו של חסא, **אֲבָל רָגִיל דְּעָיֵיל וְנָפֵיק לְהָתָם**, אין הסימנים ראיה, כיון שאִימָא אִינִישׁ אַחֲרִינָא אַפְקִיד וְאִיהוּ מֵיחֲזָא חֲזָא – יתכן שאדם אחר הפקיד את הכוס והתובע היה נוכח בשעת ההפקדה, וכך הוא יודע את הסימנים.

הגמרא מביאה מעשה דומה: **הַהוּא דַּאֲפְקִיד מְטַבְּעָא** – מעשה באדם שהפקיד בגד ממשי **בֵּי רַב דִּימִי אֲחוֹהּ דְּרַב סָפְרָא, שָׁכִיב רַב דִּימִי וְלָא פָּקִיד** – מת רב דימי פתאום ולא הספיק לצוות לבני ביתו, **אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אַבָּא** – בא המפקיד לפני רבי אבא, ותבע מן היתומים את הבגד ואף נתן בו סימנים, ואילו היתומים טענו שמא של אבינו היה, **אָמַר לְהוּ** רבי אבא ליתומים, ישנן שתי סברות שהבגד שייך לתובע, **חֲדָא, דְּיַדְעָנָא בֵּיהּ בְּרַב דִּימִי דְּלָא אָמִיד** – האחת, שאני מכיר את רב דימי שלא היה עשיר, **וְעוֹד, הָא קָא יָהִיב סִימָנָא** – שהרי התובע נתן סימנים בבגד. **וְלָא אָמְרָן** שיש לסמוך על הסימנים שהמפקיד נותן, **אֶלָּא דְּלָא רָגִיל דְּעָיֵיל וְנָפֵיק לְהָתָם** – רק אם הוא לא רגיל להכנס ולצאת בבית זה, **אֲבָל רָגִיל דְּעָיֵיל וְנָפֵיק לְהָתָם**, אין הסימנים ראיה, **אִימָא אִינִישׁ אַחֲרִינָא אַפְקִיד וְאִיהוּ מֵיחֲזָא חֲזָא** – שיתכן לומר שאדם אחר הפקיד את הבגד, ואותו אדם שטוען שהוא המפקיד, היה נוכח בזמן ההפקדה, ועל פי זה הוא אומר את הסימנים.

* * *

מעשה נוסף בענין פסק דין על פי אומדן דעת: **הַהוּא דַּאֲמַר לְהוּ נְכָסַי לְטוֹבְיָה** – מעשה באדם שאמר לפני מותו שיתנו את נכסיו לטוביה, ולא פירש לאיזה טוביה היתה כוונתו. **שָׁכִיב** – מת אותו אדם, **אָתָא טוֹבְיָה** – בא אדם בשם טוביה ותבע את נכסי המת. **אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, חֲרֵי בָּא טוֹבְיָה** – הנה לפנינו טוביה שתובע את הנכסים, ומדוע שלא ניתן לו.

מקרה שונה במקצת: אם **אָמַר** שנכסיו יהיו **לְטוֹבְיָה, וְאָתָא רַב טוֹבְיָה** – ובא אדם ששמו רב טוביה, הדין הוא שלא יתנו לו, 'לְטוֹבְיָה' **אָמַר** – שהמת אמר בצוואתו שנותן את הנכסים 'לטוביה', אולם 'לְרַב טוֹבְיָה' **לֹא אָמַר. וְאִי אִינִישׁ דְּגִים בֵּיהּ** – אבל אם ידוע לנו שהמת היה רגיל בו ומיודד עמו, ומתוך כך לא הקפיד לקרותו 'רב טוביה', **הָא גִּים בֵּיהּ** – הרי הוא רגיל בו, ואין ראיה שלא התכוין לרב טוביה, ויכול רב טוביה לקבל את הנכסים.

מקרה נוסף: **אָתוּ שְׁנֵי טוֹבְיָה** – באו שני אנשים ששמם טוביה, אם האחד היה **שָׁכֵן** של המת, **וְהאחר תַּלְמִיד חָכָם**, הדין הוא שהַתַּלְמִיד חָכָם קוֹדֵם. ומאותה סיבה, גם אם אחד מהם היה **קָרוֹב** של המת, **וְהאחר תַּלְמִיד חָכָם**, ושניהם שמם טוביה, הדין הוא, שהַתַּלְמִיד חָכָם קוֹדֵם.

הגמרא דנה במקרה אחר: **אִיבַּעְיָא לְהוּ** – הסתפקו בני הישיבה, **שָׁכֵן וְקָרוֹב מַאי** – מה הדין כשאחד מהם היה שכן של המת, והאחר קרובו, למי מהם נותנים. **תָּא שְׁמַע** ראיה מהפסוק (משלי כז י) **'טוֹב שָׁכֵן קָרוֹב מֵאָח רָחוֹק'** הרי שהשכן קודם.

אם היו **שְׁנֵיהֶם קְרוֹבִים** של המת, **וְכן** אם היו **שְׁנֵיהֶם שְׁכֵנִים** של המת, **וְכן** אם **שְׁנֵיהֶם חֲכָמִים**, הדין הוא, **שׁוּדָא דְּדַיָּנֵי** – הדיינים יבררו למי היה המת מעדיף לתת את נכסיו, כגון, שהמת היה נוהג לקרב את אחד מהם, או שהוא יותר הגון מחבירו, ולו הם יתנו.

* * *

הגמרא חוזרת לעסוק בענייני גביית כתובה: **אָמַר לֵיהּ רָבָא לִבְרֵיהּ דְּרַב חִיָּיא בַּר אָבִין, תָּא אֵימָא לָךְ** – בוא ואומר לך **מִילְּתָא מְעַלְּיוּתָא דַּהֲוָה אָמַר אֲבוּךְ** – דבר מעולה שאמר אביך, **הָא דְּאָמַר שְׁמוּאֵל** – דבר זה שאמר שמואל, מלוה **הַמּוֹכֵר שָׂטַר חוֹב לַחֲבֵירוֹ**, כדי שמעתה הלוה יפרע את החוב ללוקח, **וְחָזַר** המלוה **וּמְחָלוֹ** ללוה את החוב, החוב **מָחוּל**, והלוקח שוב אינו יכול לגבות את החוב מהלוה, משום שהלוה רשאי לטעון שאדם זה אינו בעל דינו. **וַאֲפִילּוּ יוֹרֵשׁ** של המלוה **מוֹחֵל** – יכול למחול את החוב ללוה. ועל זה אמר אביך **מוֹדֶה שְׁמוּאֵל, בְּאִשָּׁה הַמַּכְנֶסֶת שְׁטַר חוֹב לְבַעְלָהּ לפני** נישואיה בתורת נכסי מלוג, **וְחָזְרָה** האשה **וּמְחָלַתּוּ** ללוה, **שֶׁהחוב אֵינוֹ מָחוּל, מִפְּנֵי שֶׁיָּדוֹ** של הבעל הרי היא **כְּיָדָהּ**, ועתה גם הוא בעלים על החוב ולפיכך אינה יכולה למחול בלעדיו.

הגמרא מביאה מעשה בענין זה: **קְרִיבָתֵיהּ דְּרַב** נַחְמָן – קרובתו של רב נחמן **זַבִּינָתָהּ לְכְתוּפְתָּהּ בְּטוֹבַת הֲנָאָה** – מכרה את שטר כתובתה בסכום מועט. **אִינְּרָשָׁה וּשְׁבִיבָה** – ונתגרשה ומתה, והשאירה אחריה בת, ואותה הבת באה לגבות מאביה מה שנתחייב לאמה בשעת הגירושין בכתובתה. **אָתוּ קָא תָּבְעֵי לָהּ לִבְרָתָהּ** – אולם הלקוחות שקנו את שטר הכתובה, באו ותבעו את הבת לתת להם את הכתובה שהרי הם קנו את הכתובה. **אָמַר לְהוּ רַב נַחְמָן, לֵיכָּא דְּלֵיסְבָּא לָהּ עֲצָה** – האם אין כאן מישהו שיכול לייעץ לבת את העצה דלהלן,

53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102